

Україна – ЄС

АНАЛІЗ ТЕМИ ТИЖНЯ: *ЄС спонсорує Росію у її війні проти України.*

Недооцінка російської загрози продовжує робити Європу вразливою. Європейські країни повинні набагато швидше реагувати на нові військові кризи. Війна в Україні продемонструвала необхідність того, щоб Європейський Союз, його країни-члени та його дочірних організації, як Європейський інвестиційний банк, Європейський банк реконструкції та розвитку і Банк розвитку Ради Європи, створили механізми для пришвидшення фінансування інфраструктурних та, при потребі, оборонних проєктів.

Але здається, Брюссель досі цього не розуміє. Так, у 2024 році країни ЄС імпортували рекордні 16,5 мільйона метричних тон скрапленого природного газу (СПГ) з Росії. Це на понад 10 мільйонів тон більше, ніж у попередньому році. Окрім Угорщини та Словаччини, де знаходяться "проросійські уряди", деякі інші країни Європи, такі як Франція, Австрія та Іспанія, також продовжують залежати від енергоносіїв з Росії. Зокрема, Франція, Іспанія, Нідерланди та Бельгія збільшили імпорт російського скрапленого газу. Станом на кінець 2024 року Росія все ще постачала 18% усіх енергетичних ресурсів, імпортованих до ЄС.¹

Небажання деяких країн ЄС відмовлятися від російського газу не зумовлене відсутністю альтернативи, а бажанням заробити. Наприклад, Словаччина протестує проти припинення транзиту газу через Україну через прибутки від його перепродажу на Захід, що складають близько 1,5 мільярда доларів на рік. **Угорщина підіграє геополітичним інтересам Москви за що "Газпром" продає Угорщині більше газу, щоб угорські трейдери могли перепродавати його третім країнам, а уряд отримує значну частину доходів у вигляді податків.**

Згідно з виданням *Foreign Policy*, завдяки виняткам у нафтових санкціях проти Росії, Словаччина та Угорщина продовжують отримувати нафту з Росії через нафтопроводи. В менших обсягах її купують Бельгія, Австрія та Чехія. Також нафтопродукти, отримані з російської нафти, часто потрапляють до ЄС через треті країни. За 9 місяців 2024 року країни ЄС імпортували 12,3 мільйона тон нафтопродуктів з Індії, Китаю та Туреччини, причому щонайменше 4,8 мільйона тон з них були отримані саме з російської нафти.

Видання підкреслює, що **"сумнозвісні проросійські уряди" Угорщини та Словаччини далеко не єдині, хто все ще покладається на російські енергоносії.** Франція, Австрія та Іспанія також продовжують сплачувати значні кошти Росії за енергоносії. Автори публікації визнають, що ЄС, зокрема Німеччина, справді доклали значних зусиль для скорочення енергетичної залежності від Росії. Імпорт російського викопного палива зменшився на 94% — з 16 мільярдів доларів на місяць до близько 1 мільярда доларів. Наприклад, повністю припинили імпорт вугілля. Однак, **ЄС все ще продовжує купувати енергоносії у Росії, таким чином, безпосередньо сприяючи фінансуванню військового бюджету Путіна.**

¹ 2024 року країни ЄС імпортували рекордні 16,5 мільйона метричних тонн скрапленого природного газу з Росії.03.01.2025. <https://tsn.ua/groshi/krayini-yes-platyat-putinu-milyardi-za-gaz-i-naftu-foreign-policy-2736777.html>

Особливо критичною є ситуація зі скрапленням природним газом (СПГ). У 2024 році ЄС імпортував рекордні 16,5 мільйона метричних тон СПГ з Росії, що на понад 1 мільйон тон більше, ніж у 2023 році. Імпорт російського СПГ збільшили Франція, Іспанія, Нідерланди та Бельгія. **Станом на кінець 2024 року на Росію все ще припадало 18% усього імпорту природного газу в ЄС.** Небажання відмовлятися від російського газу автори пояснюють не відсутністю альтернатив, а бажанням заробити на дешевому російському газі. У публікації зазначається, що навіть у нафтових санкціях проти Росії є винятки. **Сира нафта** з Росії продовжує надходити в Угорщину та Словаччину через трубопроводи, а в меншому обсязі її купують Бельгія, Австрія та Чехія. Крім того, нафтопродукти, що походять з російської нафти, потрапляють в ЄС через треті країни. За даними статистики, за 9 місяців 2024 року країни ЄС імпортували 12,3 мільйона тон нафтопродуктів з Індії, Китаю та Туреччини, з яких не менше 4,8 мільйона тон були отримані безпосередньо з російської нафти.

Ще однією важливою темою є залежність Європи від російського **ядерного палива** та технологій. Росія є одним із найбільших у світі виробників урану, контролюючи 44% світових потужностей зі збагачення урану. Майже 20% необробленого урану, який імпортується до Європи, походить з Росії, а ще 23% — з Казахстану, де Росатом має значну частку. Відсутність санкцій проти "Росатому" пояснюється тим, що ЄС значно залежить від російського ядерного палива, а ті **санкції які плануються** не матимуть істотного впливу на Росію, оскільки йдеться лише про 1 мільярд доларів товарообороту.

З огляду на гуманітарну трагедію в Україні та геополітичні наслідки війни, видання вважає, що Європа повинна пришвидшити прийняття чітких вказівок і встановити більш ранні терміни для поступового припинення імпорту всіх видів російських енергоносіїв. Цей випадок ще раз підкреслює, як європейські компанії продовжують фінансувати Росію, попри санкції, що мають на меті ослаблення її економічних можливостей. У 2024 році компанії з ЄС і "Великої сімки" внесли в бюджет РФ близько 3 мільярдів доларів податків на прибуток. Загальна виручка європейських підприємств, що працюють в Росії, знизилась, але їхня податкова участь залишилася значною, що дозволяє РФ продовжувати фінансувати військові дії. Більше того, з підвищенням податку на прибуток у 2025 році цей "внесок" може зрости.

Важливу роль у збереженні економічної стійкості Росії відіграють також постачання енергоносіїв, зокрема нафти та газу. Торік Росія отримала від експорту нафти та нафтопродуктів 192 мільярди доларів, а обсяги постачання трубопровідного газу в Європу виросли на 13%. Постачання скрапленого природного газу з Росії встановило рекорд, досягнувши 17,8 мільйона тон. Усі ці поставки дають Росії значні фінансові надходження, які, ймовірно, використовуються для фінансування війни в Україні.²

Особливо важливою є **допомога європейських компаній у технічному обслуговуванні спеціалізованих суден, що транспортують російський скраплений газ.** Дві європейські верфі продовжують обслуговувати арктичні танкери, які доставляють російський газ до Європи, попри санкції. Це дозволяє Росії підтримувати високий рівень експорту газу та збільшувати доходи, незважаючи на міжнародні обмеження.

Тож Європа стоїть на роздоріжжі. Важливий крок для неї, і зміна парадигми. Але вона продовжує жити реаліями повоєного часу, які вже закінчилися. Тим часом вона не поспішає виправляти помилки минулого, які загнали її у залежність до **країни-агесорки**. Поки спокій в

² Компанії з ЄС фінансують війну в Україні: скільки мільярдів сплатили Росії у 2024 році. 17.01.2024.
<https://shorturl.at/2i3Ye>

Європі забезпечується ціною українських життів, але продовжуючи торгівлю з Росією, ЄС ставить під загрозу життя власних громадян. **Чим більше європейські країни затягують зі сприйняттям реальності, тим вразливіше вони стають, і тим згубніше для них будуть наслідки.** У тих випадках, коли Росія атакує енергетичну інфраструктуру України, або коли український експорт частково переведений з морських шляхів на сухопутні, ЄС і міжнародні партнери повинні мати можливість оперативно реагувати, будуючи транскордонні електромережі та укріплюючи критичну інфраструктуру – мости, пункти пропуску в Центральній Європі тощо. Також необхідно пришвидшити будівництво залізничних колій, сумісних з європейськими стандартами, у країнах Балтії, де досі застосовуються радянські ширини колій. У цьому Європейський Союз міг би орієнтуватися на досвід інших країн, які стикалися з подібними викликами.

У 1950 році Сполучені Штати прийняли Акт про оборонне виробництво, який з того часу використовується для прискорення витрат як військові, так і цивільні потреби – від розробки гіперзвукових ракет до просування "зеленої" трансформації через виробництво сонячних панелей.

Не так давно Німеччина відповіла на енергетичну кризу, викликану російським вторгненням в Україну у 2022 році, ухваливши закон для прискорення будівництва терміналів для імпорту зрідженого природного газу. У той час Нідерланди готові наслідувати цей приклад, приймаючи подібне законодавство, а Велика Британія експериментує з підходом "спірального розвитку" у військових закупівлях, надаючи пріоритет швидкості над досконалістю та прискорюючи виробництво обладнання, яке є "достатньо якісним" для негайних потреб безпеки.

Але для того, щоб подолати хронічну повільність і бюрократію, ЄС необхідно створити свій власний Акт про оборонне виробництво. Це дозволить Союзу оперативно реагувати на загрози від ворожих сил і краще підготуватися до криз безпеки. Інший урок **російсько-української війни** полягає в тому, що переозброєння, будівництво інфраструктури та стримування ворожих сил вимагають значних інвестицій. Щоб задовольнити ці потреби, ЄС має значно спростити процес перерозподілу наявних ресурсів, таких як Фонди згуртованості для підтримки бідніших держав-членів, програма відновлення Next Generation EU та кредити ЄІБ. Але перенаправлення наявних фондів недостатньо. Для перемоги у війнах потрібні стали довгострокові фінансові зобов'язання.

Під час Другої світової війни програма ленд-лізу США надавала союзникам, таким як Велика Британія та Радянський Союз, військове обладнання, продовольство та інші ресурси. Радянський Союз погасив свій борг у 1972 році, а Велика Британія здійснила останній платіж у грудні 2006 року.

Європейські країни повинні зрозуміти, що вони більше не живуть у мирний час. А тому вони **повинні мати необхідні** ресурси для свого захисту. Наприклад, запозичення половини суми, яку ЄС мобілізував під час кризи COVID-19, може мати вирішальне значення. Довгострокове фінансове зобов'язання в розмірі 500 мільярдів євро на наступні 50 або навіть 100 років може значно посилити обороноздатність України та утримати російську армію подалі від кордонів НАТО.

Війна в Україні вже спричинила структурні реформи та збільшення оборонних витрат на національному рівні та в межах ЄС. Прискорення цих заходів буде критичним для посилення здатності Європи реагувати на нові загрози. Хоча швидкість є важливою, Ніку Попеску,

колишній Міністр закордонних справ та європейської інтеграції Молдови наголошує, що Європа має прийняти жорстоку реальність: її проблеми безпеки, ймовірно, залишатимуться на довгі роки. Навіть якщо найближчим часом буде досягнуто перемир'я в Україні – що є малоімовірним – ризик нового російського нападу залишатиметься дуже високим.³

Зважаючи на це, європейські лідери повинні гарантувати, що Росія не наблизиться до кордонів ЄС та НАТО. Вони мають забезпечити, щоб Україна могла протистояти російській агресії протягом десятиліть, якщо це буде необхідно. Для досягнення тривалого миру Україні необхідно або приєднатися до НАТО, або зміцнити свою оборону настільки, щоб будь-який російський наступ став надто складним і витратним для реалізації. Збереження потужної міжнародної військової присутності також буде ключовим для стримування агресії.

Корисним прикладом є Південна Корея. Її ретельно укріплена демілітаризована зона (ДМЗ), що розділяє Корейський півострів, залишається непорушною вже 71 рік, оскільки її майже неможливо прорвати. Постійна присутність американських військ у Південній Кореї допомагає підтримувати стабільність навіть без офіційної мирної угоди.

Останній, але не новий урок війни в Україні: найкращий спосіб відновити мир – це допомогти союзникам його захищати. США допомогли своїм європейським союзникам виграти дві світові війни не тому, що безпосередньо стикалися з загрозою з боку Європи, а тому, що розуміли: якщо дозволити союзникам зазнати поразки, небезпека зрештою постане на їхньому порозі. Сьогодні ця небезпека вже стоїть на порозі Європи, і час діяти для ЄС настав.

Зовнішня і оборонна політика України

АНАЛІЗ ТЕМИ ТИЖНЯ: Угода століття як прообраз майбутнього воєнного та геополітичного союзу між Британією та Україною.

Головною новиною січня місяця стала Угода між Україною та Великою Британією на 100 років, яка є дійсно важливим кроком у розвитку двосторонніх відносин і має потенціал стати основою для багатьох вигідних ініціатив. Так, вона впроваджує співпрацю за декількома напрямками:

1. **Безпека та оборона:** Головним досягненням угоди є посилення співпраці в оборонній сфері, особливо в контексті морської безпеки. Велика Британія має багатий досвід у військово-морських операціях, і її підтримка в цьому напрямку може значно зміцнити обороноздатність України. Спільні навчання, нові технології та контроль над морськими комунікаціями допоможуть Україні нейтралізувати загрози з боку Росії, зокрема морську блокаду, яка часто використовується як інструмент тиску.

2. **Економічна підтримка та реконструкція:** Програма TIGER відкриває можливості для малого та середнього бізнесу в Україні, сприяючи його відновленню, особливо в таких секторах, як зелена економіка. Це також включає підтримку ветеранів та жінок, що може позитивно вплинути на соціальну та економічну ситуацію в країні. Нові фінансові ресурси та

---

³ Три уроки війни з Росією: чому Європі потрібен власний Акт про оборонне виробництво. 09.01.2025.
<https://www.euointegration.com.ua/articles/2025/01/9/7202139/>

створення робочих місць сприятимуть відновленню економіки, що важливо для подолання наслідків війни та підтримки соціальної стабільності.

3. **Технології та наука:** Угода також має великий потенціал для розвитку науки та технологій в Україні. Співпраця з британськими компаніями і науковими установами дозволить Україні впроваджувати нові інноваційні рішення, зокрема в агротехнологіях, медицині, космосі та технологіях дронів. Це допоможе Україні підвищити її конкурентоспроможність в цих сферах на світовому рівні.

4. **Гуманітарна підтримка:** медичні послуги та культурні зв'язки. Спільна робота британських лікарів і українських медичних закладів стане важливим вкладом у порятунок життів. Зокрема, спеціалізоване лікування пацієнтів з опіками чи бойовими травмами дозволить підвищити рівень медичних стандартів в Україні. Програми партнерства між навчальними закладами також сприятимуть популяризації української культури та зміцненню зв'язків між країнами.

5. **Нова програма Grain Verification Scheme:** забезпечення продовольчої безпеки. Як глобальний постачальник зерна, Україна отримає механізм для боротьби з крадіжками та незаконним перепродажем зернових з тимчасово окупованих територій. Це зміцнить позиції України на міжнародному аграрному ринку та допоможе спростувати російську дезінформацію.

Загалом, 100-річне партнерство формалізує зобов'язання Великої Британії щодо підтримки суверенітету України. Угода підсилює надію на те, що Захід не буде йти на компроміс з Росією. Посилення безпекових компонентів, зокрема морської оборони, ускладнить діяльність Росії в морських акваторіях. **Угода демонструє Кремлю, що час працює проти нього, оскільки Україна розвиває стратегічні альянси на довготривалу перспективу.** Економічна допомога дозволить Україні витримувати тривалий тиск війни.

Разом з тим, багато положень угоди потребують подальшої деталізації. Наприклад, не вказано, які саме ресурси та технології Велика Британія готова надати для зміцнення безпеки у Чорному та Азовському морях. Це може залишити питання реалізації на розсуд майбутніх урядів. Також відсутні конкретні часові рамки для впровадження програми TIGER та механізми контролю за ефективним використанням ресурсів. **Тож на перспективу важливо визначити обсяг** фінансування. Зобов'язання Великої Британії залежать від політичного курсу уряду. Хоча угода розрахована на 100 років, майбутні уряди можуть змінювати пріоритети, враховуючи глобальні геополітичні зміни або економічні виклики в самій Великій Британії. Розширення допомоги Україні може залежати від внутрішньополітичних факторів, таких як громадська підтримка або економічні проблеми.

В такому разі, доцільно створити спільний орган для моніторингу виконання угоди. У результаті угода стає важливим кроком для зміцнення партнерства між Україною та Великою Британією, але її реальна ефективність **буде** залежати від конкретизації заходів і зобов'язань, забезпечення стабільності підтримки на довгий термін, створення прозорих механізмів контролю та моніторингу і балансування інтересів обох сторін.

Як зазначає політолог Ігор Петренко, підписання цієї угоди не вирішить усіх проблем відразу, але в той же час, вона є потужним сигналом стратегічної перспективи для України.

Велика Британія демонструє готовність залишатися ключовим партнером Києва не лише у боротьбі на полі бою, а й у відновленні та розвитку країни.⁴

У короткостроковій перспективі угода допоможе Україні протистояти російській агресії, а у довгостроковій — сприятиме її інтеграції у західний світ. Таким чином, цей візит є не лише дипломатичним кроком, а й підтвердженням того, що союзники готові разом з Україною будувати своє спільне майбутнє. У той же час Велика Британія продовжує демонструвати лідерство в підтримці України, адже свого часу вона стала першою країною, яка підписала Угоду про безпеку, а тепер і сторічний договір. Прем'єр-міністр Великої Британії Кір Стармер, під час свого візиту до Києва, наголосив, що співпраця між державами не обмежується поточною ситуацією війни, а стосується майбутніх інвестицій і довгострокових відносин, що мають вплив на наступні десятиліття.

Кір Джайлз, науковий керівник Дослідницького центру конфліктології у Великій Британії, підкреслює, що Британія завжди була лідером серед країн, які підтримують Україну. Він зазначає, що деякі інші партнери в коаліції боялися образити Росію, що робило їх менш охочими до підтримки Києва. Проте **саме Великобританія на ранніх етапах вторгнення показала приклад, як можна активно допомагати Україні, не побоюючись серйозних наслідків з боку Росії.** Павло Клімкін, колишній міністр закордонних справ України, зазначив, що хоча угода виглядає символічною через її довгостроковий характер, її значення полягає в тому, що Велика Британія бере на себе зобов'язання, які виходять за межі нинішніх політичних реалій та змін у міжнародній ситуації. Клімкін підкреслив важливість реалізації всіх аспектів угоди, не зупиняючись на окремих моментах, адже співпраця охоплює широкий спектр сфер — від оборони і безпеки до економіки, науки та культури.⁵

Кір Джайлз наголосив, що Угода є не просто виявом підтримки, а частиною довгострокових рівноправних відносин між двома країнами. Він підкреслив, що це партнерство базується не на ієрархії, а на взаємодоповнюваності, оскільки Велика Британія зацікавлена у майбутньому України так само, як і в партнерських відносинах з іншими державами Європи. Для України важливо, щоб ця угода демонструвала серйозність і сталість британських намірів, які виходять за рамки короткострокових політичних змін. Серед важливих аспектів угоди — зобов'язання Великої Британії надавати Україні військову допомогу в розмірі не менше 3 мільярдів фунтів стерлінгів щорічно до 2031 року. Британія також обіцяє значно посилити коаліцію винищувачів, інвестуючи в мовну підготовку українських військових і допомагаючи партнерам збільшити кількість F-16 для України. Форму цієї допомоги не уточнюють, оскільки Британія не має на озброєнні цих літаків. Крім того, британська влада заявила про вивчення можливості постачання інших винищувачів НАТО, хоча конкретика щодо цього також відсутня. Крім того, **існує темна частина угоди, про яку наразі мало що відомо.**

Насправді важливість Угоди також полягає в її терміні. **Договір на 100 років є безпрецедентним кроком у британській дипломатії, адже зазвичай такі довгострокові**

---

⁴ 100-річне партнерство з Британією. Що дає ця угода Україні?.16.01.2025.

https://glavcom.ua/columns/igor_petrenko/100-richne-partnerstvo-z-britanijeju-shcho-daje-tsja-uhoda-ukrajini-1040797.html

⁵ 100-річна угода з Британією: що передбачає історичний договір.19.01.2025. <https://podrobnosti.ua/2494680-100-rchna-ugoda-z-britanju-scho-peredbacha-storichnij-dogovr.html>

угоди укладаються лише з основними партнерами. Це є серйозним політичним жестом і показує прагнення Великої Британії будувати стабільні, стратегічні відносини з Україною.

Угоду вже підписали президент України Володимир Зеленський та прем'єр-міністр Великої Британії Кір Стармер, однак її має ще затвердити парламент Великої Британії. Очікується, що процес затвердження буде швидким, оскільки Угоду готували ще за попереднього уряду, і підтримка України залишається важливим пріоритетом для обох політичних сил у Британії.

Окрім вже зазначених основних аспектів військової співпраці, у рамках Угоди, Україна і Великобританія погодилися поглибити співпрацю у сфері **дальньоїброї, ППО** та інших оборонних можливостей. Одним із найцікавіших моментів є можливість розміщення військових баз Великої Британії на території України, хоча це поки що лише теоретична можливість. Спільна декларація лідерів зазначає, що **можливе розгортання оборонної інфраструктури в Україні включає військові бази, склади матеріально-технічного забезпечення та резервну техніку, що могло б посилити обороноздатність обох країн у разі серйозної військової загрози.** Водночас питання про сумісність такого наміру з положенням ст. 17 Конституції України, яка забороняє розташування іноземних військових баз, залишається відкритим.

Угода передбачає також поглиблену співпрацю у сфері **оборонно-промислового комплексу.** Основними напрямками є спільне виробництво озброєння та боєприпасів, створення спільних оборонних підприємств, збільшення виробничих потужностей в Україні та розвиток інновацій у цій галузі. Окрім того, у рамках **морської коаліції** Великобританія зобов'язалася підтримати Україну в розвитку її морських сил, щоб створити збалансовані і ефективні можливості на морі.

Угода між Україною та Великою Британією встановлює **взаємні безпекові зобов'язання,** зокрема передбачаючи проведення термінових консультацій у разі нападу з боку третьої країни на будь-яку зі сторін. Ці консультації повинні відбутися протягом 24 годин для визначення заходів, необхідних для протидії агресії. Така умова була присутня і в безпековій угоді, підписаній рік тому, але тоді вона мала односторонній характер і активувалась лише у разі повторного нападу Росії на Україну. Тепер угода передбачає більш широку інтерпретацію, орієнтуючись на різні варіанти розвитку подій. Основною метою цих консультацій є визначення обсягів і порядку надання допомоги, включаючи постачання сучасної військової техніки у разі потреби. Хоча, ймовірно, першочергово йдеться про британську допомогу Україні у разі нової агресії, Угода, орієнтована на довгострокову перспективу, передбачає різні можливі сценарії. Ці пункти були винесені в політичну декларацію, що не підлягає ратифікації, що відрізняє їх від безпосередньо зобов'язуючих норм угоди.

Цікаво окреслана **лінія Україна – НАТО** в Угоді. Лондон визнає, що саме членство в Альянсі є найкращою гарантією безпеки для України, і висловлює підтримку незворотному шляху України до вступу в НАТО. Декларація передбачає досягнення консенсусу щодо цього питання. Для підвищення оперативної сумісності України з НАТО, Великобританія зобов'язується допомогти Україні в модернізації національної безпеки, наближенні її до євроатлантичних стандартів і сприяти розвитку морських сил України, зокрема шляхом розбудови українських військово-морських баз.

Проте при розгляді положень Угоди стає зрозуміло, що тут пропонується й альтернативний шлях для Києва через **будівництво нового союзу регіональної безпеки на чолі з Лондоном**. Європа потребує нової безпекової архітектури, а Британія останніми роками займає головну позицію у реформаторстві **європейського безпекового** простору. Рік тому Україна уклала двосторонню безпекову угоду зі Сполученим Королівством, яка стала першою з угод, укладених на виконання домовленості між президентом Володимиром Зеленським і лідерами G7 на Вільнюському саміті НАТО. Положення цієї угоди лягли в основу **Угоди про сторічне партнерство**, в рамках якої передбачено поглиблення співпраці у різних сферах, зокрема в безпеці. Всі важливі моменти з попередньої угоди були перенесені в нову домовленість, хоча деякі з них були винесені в політичну декларацію.

Основною відмінністю між двома угодами є рівень деталізації. Безпекова угода 2024 року надавала більш загальний опис співпраці, тоді як **сторічна угода** значно конкретизує алгоритм дій для наближення України до НАТО. Хоча сама угода 2024 року детальніше описувала аспекти співпраці, цю прогалину частково компенсувала політична декларація, яка містить всі необхідні деталі щодо співпраці в безпековому, оборонному, економічному та інших секторах.

Угоду про сторічне партнерство можна вважати розширенням і деталізацією двосторонньої безпекової угоди, яка **вже понад рік** активно імплементується. Водночас, підписання Угоди на сто років є свідченням того, що співпраця між Україною та Великою Британією набуває стратегічного характеру та має довгострокову перспективу. **У той же час, поки Берлін та Париж ще зволікає з невідворотнім процесом реконструкції Заходу, Лондон продовжує проявляти рішучість і дієвість, прокладаючи собі шлях до регіонального лідерства нової системи.**

Перебіг російсько-української війни

АНАЛІЗ ТЕМИ ТИЖНЯ: Досягнення компромісу між Трампом та Путіним щодо завершення російсько-української війни означитиме новий переділ сфер впливу в Європі між Росією та Заходом.

Чинний президент США Дональд Трамп не відмовився від своїх передвиборчих обіцянок стосовно завершення російсько-української війни. Хоча його риторика змінилась, зокрема, процес підготовки до перемовин тепер в його проєкції може тривати довше, загальна мета залишилась незмінною.

Голова аналітично-адвокаційної організації "Центр спільних дій" Олег Рибачук зазначив, що найбільші побоювання українців, зокрема щодо того, чи не зникне проблема України на фоні переможної ейфорії Трампа, поки не справдились. Після інавгурації Трампа українська проблема не була викинута з міжнародної уваги, як це могло б статися, і залишалась актуальною на світовій арені. Він зауважив, що нещодавно виникли дискусії про можливі наміри Дональда Трампа приєднати Канаду, Гренландію та Панамський канал до США. Крім того, незавершене протистояння між ХАМАСом та Ізраїлем було "тривожним дзвіночком",

що могло вказувати на можливе зменшення уваги до України. Однак ці побоювання не справдилися.⁶

Говорячи про стиль комунікації Трампа з Путіним, то він є прямолінійним і впевненим. Трамп має позитивне ставлення до Росії та Путіна, однак, якщо російський президент відмовиться від перемовин, Трамп буде змушений жорстко протидіяти Росії для досягнення миру. У адміністрації США заявляють, що Україна готова до переговорів, тоді як Росія поки не проявляє бажання до перемовин. Це вже викликає обурення серед російських пропагандистів.

З одного боку, США та їхні союзники не дозволили Росії швидко досягти своїх цілей, які включали знищення суверенної та незалежної України через окупацію і подальше проєктування сили на регіон Центральної та Східної Європи. Вони змогли стримати Кремль і затримати реалізацію його агресивних планів, що також створило надію на стабільність у регіоні. З іншого боку, Росія не відмовилася від своїх максималістських цілей і продовжує вести війну проти України, незважаючи на значні втрати. Враховуючи це, команда Байдена вважає, що війна стала стратегічним провалом для Росії, хоча Кремль продовжує декларувати свої вимоги, як можуть призвести до кінця суверенітету України.

Ця війна перетворилася на війну на виснаження, що створює численні виклики для України, зокрема щодо ефективного ведення та завершення конфлікту. І чинна ситуація залишає відкритий фінал для наступної адміністрації США. Як зазначає колишній директор ЦРУ Вільям Бернс, ключовим питанням є те, як команда Трампа зможе допомогти Україні підтримати тиск на Росію для досягнення переговорів на умовах, вигідних для України. Зі свого боку, генеральний секретар НАТО Марк Рютте підкреслює, що Україна не має сили для ведення переговорів на своїх умовах. Тому НАТО та партнери повинні зробити більше, щоб забезпечити зміну траєкторії конфлікту і допомогти Україні досягти сильнішої позиції.

В останні дні роботи адміністрації Байдена її команда намагалася подати наступникам ідею, що для досягнення миру потрібно лише продовжити політику підтримки України та тиску на Росію. Якщо адміністрація Трампа успішно реалізує ці плани, вона зможе забрати лаври за досягнення результату, не змінюючи кардинально стратегію попередників. Трамп вже зробив це у випадку Ізраїлю. Але залишається побачити, чи буде цей підхід успішним і чи призведе він до позитивних змін для України.

Перед Дональдом Трампом і його командою справді стоїть важливе завдання щодо реалізації політики щодо російсько-української війни. Першочерговим завданням є продовження підтримки України для стабілізації лінії фронту. Це є критично важливим для забезпечення будь-яких можливих переговорів із Росією. Кремль поки що не бачить сенсу в переговорах, оскільки вважає, що може продовжувати наступ на фронті, витісняючи Сили оборони України в глибину її території. Але очевидною перешкодою на цьому шляху є скептицизм частини виборців Республіканської партії, які вважають, що США надають Україні занадто багато допомоги. До 67% прибічників республіканців вважають, що Америка повинна зменшити рівень підтримки. Тому переконання цієї частини електорату буде складним завданням.

---

⁶ На руку Україні: як Трамп окреслив свою позицію щодо завершення війни
23.01.2025. https://24tv.ua/ukrayina-ochikuvava-girshogo-vid-trampa-yak-ssha-tisnut-putina_n2735944

У той час необхідно не лише продовжувати допомогу Україні, але й створити основу для її тривалого інтегрування в систему колективної оборони Європи. Це має на меті послати Москві сигнал про високу ціну та ризики порушення нового статус-кво. Україна намагається досягти цього через потенційне членство в НАТО. Однак Трамп та його команда можуть бути скептичними щодо важливості НАТО для США і ролі цієї організації в сучасному глобальному контексті, що може викликати суперечності в підходах.

В останнє, один з найбільших викликів для Трампа полягає в його власному стилі управління. Для досягнення ефективної політики врегулювання війни йому необхідно буде проявити послідовність і прогнозованість, що є проблемним через його схильність до хаотичних і непередбачуваних рішень. Водночас, надмірна хаотичність не є ефективною основою для довгострокових стратегій, особливо коли йдеться про взаємодію з союзниками і партнерами, на яких США повинні спиратися в цій ситуації. Трамп уже мав конфлікти із союзниками, що додає труднощів у побудові стабільних міжнародних відносин.

У той час у команді Трампа, зокрема Марко Рубіо наголошує, що врегулювання конфлікту, ймовірно, потребуватиме поступок з усіх сторін: України, РФ і США. Це підкреслює, що за їхнім уявленням **війна не завершиться воєнною перемогою однієї із сторін. Отже, буде необхідність відмовитися від максималістських вимог і шукати компроміси.** Але це також ускладнює пошук формулювань, з якими погодяться обидві сторони, зважаючи на радикально різні позиції України та РФ щодо територіальних питань і статусу НАТО. Зрозуміло, що Україна не погодиться на формальне визнання втрати територій, хоча Кремль буде наполягати на цьому. Заради стабільності лінії фронту може бути необхідне залучення міжнародних партнерів для захисту нової лінії розмежування.

Але сьогодні є можливість, що США можуть запропонувати мораторій на розширення НАТО, що виглядає як компроміс, хоча і не задовольняє Росію повністю. Пропозиції щодо нейтрального статусу України чи відмови від політики відкритих дверей для НАТО будуть серйозними поступками, що можуть мати негативні глобальні наслідки, особливо в контексті боротьби за вплив у Євразії.

В принципі Трамп може поступитись геополітичними інтересами Європи в обмін на згоду Путіна припинити бойові дії в Україні та його відмову від стратегічного партнерства з Китаєм. Результатом такого геополітичного компромісу стане новий переділ сфер впливу в Європі між Росією та Заходом, який ймовірно буде закріплений в глобальній двосторонній російсько-американській геополітичній угоді на кшталт «Ялти - 2». В цій геополітичній конфігурації Трамп не вважає Україну суб'єктом, а розглядає її тільки в якості об'єкту досягнення такого компромісу з РФ, і тому переговори будуть вестися в основному на двосторонній основі між Вашингтоном і Москвою. Тоді Москва отримує легітимізацію своїх загарбань. По факту це є план відкладеної капітуляції України та європейської війни. Україна має добровільно відмовитись від НАТО і роззброїтись. Звісно президент України В.Зеленський на такі умови добровільно ніколи не погодиться. Для того щоб його усунути вже як з боку команди Трампа так і Кремля пред'явлена вимога про проведення дострокових президентських виборів в Україні, як обов'язкова умова «досягнення миру».

У цьому сценарії виглядає так, що Україна не зазнає поразки, а Росія не досягає перемоги. Проте, по факту це є план відкладеної капітуляції України та європейської війни. Як ми бачимо, майже жодних вимог до Кремля у цьому сценарії немає. Йому це гарантує усунення ЦСЄ як «санітарного кордону» для Росії, що втім згодом призведе до послаблення

євроатлантичної солідарності, дискредитації НАТО і повернення геополітичного контролю Росії над ЦСЄ, послаблення Західної Європи та занепаду ЄС.

Цей План «Путіна-Трампа» можна позначити також як «План відкладена окупації України», оскільки маючи свою сферу впливу погоджену з Трампом, Москва передбачає поділ України на три частини. Перша частина — це територія, що офіційно стане частиною Росії (Донецьк, Луганськ, Запоріжжя, Херсон, Крим). Друга частина — «проросійські держави», що відмовляться від євроатлантичної інтеграції і погодяться на російську військову присутність. Третя частина — «спірні території» на заході України⁷, які можуть бути розділені з Польщею, Угорщиною та Румунією з однозначною зміною їхнього геостратегічного вектору з євроатлантичного на проросійський.

Цей план передбачає розподіл України як буферної зони, що залишатиметься під загрозою нової ескалації російської агресії. Насправді такий сценарій маловірогідний, адже на це не погодиться, ані Польща, ані Румунія. Проте він показує справжні прагнення Москви, які вона у довгостроковій перспективі може отримати через перший план Трампа-Путіна.

Зміни на фронті:

Оперативна обстановка на сході та півдні України залишається вкрай складною.

Тренд: головна загроза склалася щодо оточення Покровська. Проте, темп наступу російських військ починає сповільнюватись.

На Куп'янському напрямку Сили оборони відбивали атаки ворога в районах населених пунктів Тополі, Дворічна, Петропавлівка, Степова Новосілка, Глушківка, Загризове та Лозова.

На Лиманському напрямку ворог намагався просунутись уперед поблизу Новосогорівки, Тернів, Ямполівки, Колодязів, Торського та в напрямку Новомихайлівки.

На Краматорському напрямку ворог веде штурмові дії в населених пунктах Часів Яр, Ступочки та Біла Гора.

На Торецькому напрямку ворог просунувся в районах Торецька та Кримського.

На Покровському напрямку Україна втрачає свої позиції⁸. Наші захисники намагаються зупинити наступальних дій агресора в районах Зеленого Поля, Єлизаветівки, Променя, Звірового, Удачного, Успенівки, Новоолександрівки, Срібного та Дачного. Основними факторами, які перешкоджають українській обороні, є погодні умови, погіршення логістики та кадровий голод. Сили оборони втрачають контроль над позиціями навколо стратегічно важливого транспортного вузла, що з'єднує кілька автошляхів, які ведуть до великих міст у східній частині Донецької області. Окрім того, Покровськ є ключовою залізничною станцією, що додає йому стратегічної ваги. Захисники Покровська повідомляють, що останнім часом

⁷ Россия сделала "план разделения Украины" и может предложить его США, - СМІ КИЕВ, СРЕДА 20 НОЯБРЯ 2024 16:40 [HTTPS://WWW.RBC.UA/UKR/NEWS/ROSIYA-ZROBILA-PLAN-PODILU-UKRAYINI-I-MOZHE-1732113632.HTML](https://www.rbc.ua/ukr/news/rosiya-zrobila-plan-podilu-ukrayini-i-mozhe-1732113632.html)

UAENRU

⁸ Марта Гичко. Україна втрачає позиції під Покровськом через три причини, - АР. 03.02.25. <https://www.unian.ua/war/pokrovskiy-napryamok-zmi-nazvali-osnovni-problemi-zsu-12904350.html>

противник змінив тактику, атакуючи фланги замість лобових ударів, намагаючись створити кліщовий маневр навколо міста. Контроль над висотами дозволяє росіянам ефективніше контролювати українські маршрути постачання. Сильний туман ускладнює роботу українських безпілотників, що дає змогу окупантам зміцнювати свої позиції.

Командування ЗСУ визнає, що резервів для посилення оборони не вистачає, а новостворені підрозділи мають проблеми з боєготовністю. Військові сподіваються на позитивні зміни після призначення Михайла Драпатого командувачем сухопутних військ. Москва прагне здобути якомога більше території, особливо з огляду на політичні зміни у США. Адміністрація Дональда Трампа наполягає на переговорах про припинення бойових дій, а нещодавнє заморожування допомоги Україні викликало серйозне занепокоєння серед українських посадовців. Водночас президент України Володимир Зеленський заявив, що військова підтримка продовжується.

На Новонапівському напрямку противник намагався просунути в напрямку Костянтинополя та Розливу.

На Придніпровському напрямку російські загарбники, без успіху намагаються штурмувати позиції наших підрозділів.

Воєнна допомога: «прощавай Рамштайн»

9 січня 2025 року Міністерство оборони США оголосило про останній додатковий пакет підтримки для задоволення критичних потреб України в сфері безпеки та оборони», - зазначається в повідомленні. Допомога була виділена в межах президентських повноважень (PDA), тобто поставки будуть забезпечені зі складів Пентагону. Пакет, зокрема, включає ракети ППО AIM-7, RIM-7, AIM-9M; боєприпаси повітря-земля; допоміжне обладнання для літаків F-16. Крім того, виділяються броньовані мостові системи; обладнання безпечного зв'язку; стрілецька зброя та боєприпаси; запчастини, допоміжне обладнання, послуги, навчання, транспорт. «Це 74-й транш озброєння, який адміністрація Байдена передає Україні із запасів Міноборони від серпня 2021 року. США продовжують співпрацювати з близько 50 союзниками та партнерами», - зауважили в американському відомстві.

На засіданні "Рамштайну" узгодили план підтримки України до 2027 року. У межах роботи Контактної групи з питань оборони України затвердили 8 дорожніх карт, які визначають ключові цілі Сил оборони та стануть основою для середньострокової та довгострокової підтримки України.

"Ми також працюємо над тим, щоб наші Збройні Сили були повністю сумісні із силами Альянсу", – додав міністр оборони України Рустем Умеров⁹. Основні напрямки роботи на найближчі декілька років: забезпечення військової допомоги; організація закупівель; залучення інвестицій; підтримка української оборонної промисловості та її розвитку.

---

⁹ На "Рамштайні" узгодили план підтримки України до 2027 року: подробиці. https://glavred.net/ukraine/naramshayne-soglasovali-plan-podderzhki-ukrainy-do-2027-goda-podrobnosti-10629050.html?utm_source=ukrnet_news